

УДК 94:327

ДИПЛОМАТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІОАННА КАПОДІСТРІЇ (1776-1831)

В розвідці на основі архівних джерел та наукової літератури відтворено біографію, та дипломатичну діяльність відомого політичного діяча, першого президента Греції І. Каподістрії. Приділено увагу формуванню його політичних поглядів. Проаналізована діяльність І. Каподістрії на посаді державного діяча Республіки Семи Об'єднаних Островів, статс-секретаря міністерства закордонних справ Росії.

Ключові слова: І. Каподістрія, дипломатична діяльність, зовнішня політика, Греція.

Дипломатична діяльність І. Каподістрії, побудована на тлі військових переворотів, революцій та європейських урегулювань, до цього часу привертає увагу дослідників і викликає багато запитань. Діяльність цього дипломата, політика, державного діяча Республіки Семи Об'єднаних Островів, статс-секретаря міністерства закордонних справ Росії (цей чин відповідав рангу міністра), а пізніше першого президента Греції, в науковій літературі викликає жваві дискусії.

Зарубіжна наукова література, присвячена І. Каподістрії, становить вельми значний масив і постійно поповнюється. В основному, вона має біографічний характер. Джерелознавча й історіографічна оцінка наукового доробку, що висвітлює діяльність І. Каподістрії, зроблена Д. Донтас [1]. На думку дослідниці грецькі історики, які вивчають діяльність І. Каподістрії, єдині в думці, що його лояльність до російського імператора пояснювалася грецьким патріотизмом і спробами використати російську політику в інтересах Греції.

**ГЕДЬО А.В.,
доктор історичних
наук, професор
кафедри зовнішньої
політики і
дипломатії
Дипломатичної
академії України
при МЗС України**

У загальних та спеціальних працях з історії Греції та грецької революції 1821–1829 рр., діяльності І. Каподістрії приділяється значна увага [2]. Серед сучасних грецьких дослідників, що фундаментально займаються вивченням діяльності І. Каподістрії, слід відзначити Е. Кукку та її роботу «Іоанн Каподістрія: людина, дипломат 1800–1828 рр.» [3]. Автор у своєму дослідженні спирається на нові матеріали з паперів І. Каподістрії, «Записки Афіньського історичного і етнографічного товариства» й архів університету в Падуї. Значний інтерес становить робота цього ж автора «Іоанніс Каподістрія – міністр закордонних справ Росії» [4]. Огляд дипломатичної діяльності І. Каподістрії, що базується на опублікованих джерелах і матеріалах віденських архівів, зроблений грецьким істориком Д. Петрідісом [5].

Діяльність І. Каподістрії в Росії розглянута в роботах Г. Арша [6].

Вітчизняні науковці також приділяли увагу різним періодам життя І. Каподістрії: Дипломатичній та президентській діяльності – А. Гедьо, А. Пелешко, участь у таємній організації «Філікі Етерія» – Н. Терентьєва [7].

Джерела щодо діяльності І. Каподістрії на посаді статс-секретаря міністерства закордонних справ Росії можна простежити, проаналізувавши документи збірника «Внешняя политика России начала XIX века» [8], Меморандумі від 29 липня 1821 р., написаному в Санкт-Петербурзі. Звідти останній був переданий через митрополита Молдавії і Валахії – Ігнатія митрополиту Греції. У ньому І. Каподістрія повідомляв, що намагався покласти край революційним тенденціям у лавах своїх поневолених співвітчизників. Однак, незважаючи на його зусилля, в Греції розпочалася війна за незалежність. В даній ситуації, І. Каподістрія сподівався вирішити «східне питання» завдяки втручанням європейських держав і особливо Росії. Сам він не був готовий спостерігати за винищенням свого народу. У зв'язку з цим він заявив, що залишиться на службі Росії, оскільки її політику можна було використати в інтересах Греції. Коли ж стало зрозуміло, що йому не вдасться втілити свої ідеї в життя, І. Каподістрія залишив російську службу. Він повернувся до Греції і очолив боротьбу за її незалежність [9].

Цінність для біографів дипломата становить «Записка графа Іоанна Каподістрії про його службу діяльність». У грецькій історичній літературі цей документ відомий як «Автобіографія Каподістрії» або «Меморандум 1826 р.». Він був напи-

саний І. Каподістрією 24 грудня 1826 р. і поданий Миколі I після його вступу на престол. Він був виявлений М. Ласкарісом у чорновому варіанті в сімейних паперах І. Каподістрії на острові Корфу. На думку дослідника, цей документ є вибаченням І. Каподістрії за його кар'єру при російському дворі [10].

Венеціанський грек із заможною аристократичної родини Іоанніс Каподістрія народився 31 січня 1776 р. на острові Корфу. 1794 р. він вступив до Падуанського університету, по закінченні якого вступив на дипломатичну службу на Іонійські острови. Біографи І. Каподістрії зазначають, що студентом майбутній президент Греції захоплювався революційними ідеями французьких якобінців, але незабаром у них розчарувався. За свідченнями грецьких масонів вищих ступенів, на Іонічних островах існувала ложа, що підкорялася Великій ложі Італії. Її великим майстром був батько Іоанніса - граф А. Каподістрія. Відповідно до правил масонської ложі, син повинен був успадкувати від батька «молоток майстра». І. Каподістрія готувався до цього, вивчав в університеті філософію, особливу увагу приділяв творам Піфагора, Платона, швейцарського містика й масона Лафатера.

Протягом 1803-1806 рр. І. Каподістрія обіймав посаду державного секретаря Республіки Семи Об'єднаних Островів, створеної на Іонійських островах згідно з російсько-турецькою конвенцією 1800 р. Саме в цей час у І. Каподістрії склалася думка, що для звільнення Греції необхідно спиратися на Росію. Діяльність і погляди молодого політика не залишилися непоміченими. 3 березня 1804 р. Олександр I підписав наказ про нагородження державного секретаря Республіки Семи Об'єднаних Островів - І. Каподістрії чином колезького радника. 1806 р. його було обрано головою комісії з розробки нової конституції. Як один із керівників Іонійської республіки, І. Каподістрія співпрацював з уповноваженим представником Олександра I - графом Г. Моценіго.

1807 р., після другої окупації Іонічних островів французькими військами, Республіка Семи Об'єднаних Островів припинила своє існування. Іонічні острови були оголошені частиною Французької імперії, а їхні жителі - підданими імператора. Республіканські установи були ліквідовані. Вимушене повернення островів Наполеонові відповідно до Тільзітського договору 1807 р. перервало політичну діяльність молодого графа й пе-

решкодило йому стати президентом республіки під російсько-турецьким протекторатом. І. Каподістрія не бажав співпрацювати з французами, які з'явилися на о. Корфу, і тому прийняв запрошення російського імператора Олександра I переїхати до Санкт-Петербурга.

Офіційний лист був підписаний Міністром іноземних справ П. Румянцевим 15 травня 1808 р. 20 квітня 1809 р. І. Каподістрія був зарахований до міністерства іноземних справ Російської імперії [11].

Початок кар'єри І. Каподістрії в Росії збігся з подіями війни 1812 р. Першим його дипломатичним успіхом був перегляд умов Бухарестського миру 1812 р. Це зміцнило авторитет грецького дипломата й Олександр I запросив І. Каподістрію взяти участь у Віденському конгресі 1815 р. повноважним представником Російської імперії. Протягом дев'яти місяців роботи конгресу І. Каподістрія сприяв здійсненню накресленої Олександром I програми післявоєнного устрою Європи.

Під час конгресу у грецького дипломата з'явилася думка щодо втілення в життя плану про участь малих держав і народів у раді великих держав у рамках розширеного демократичного європейського союзу. Завдяки рідкісному дипломатичному хисту І. Каподістрії вдалося переконати в цьому імператора [12].

Формування світогляду І. Каподістрії відбувалося переважно під впливом філософії епохи Просвітництва. Деякі сучасники називали його «більш філософом, ніж державним діячем». Як і багато європейських аристократів того часу, І. Каподістрія був наляканий соціальними й політичними потрясіннями, якими ознаменувалася історія Європи кінця XVIII - початку XIX ст. Революцію взагалі він уважав великим злом і бідною для суспільства.

Проте І. Каподістрія усвідомлював невідворотність тих змін, які принесла Французька революція. Він передбачав загрозу нових революційних вибухів і вважав, що їм можна запобігти або, в усякому разі, віддалити за допомогою політики, яка поєднуватиме «законні інтереси монархів з правами народів». Найближчою до політичних поглядів І. Каподістрії в сучасній йому Європі була англійська конституційна монархія. Слідом за Монтеск'є він ідеалізував політичну систему Англії. У цілому погляди І. Каподістрії можна охарактеризувати як конституційно-монархічні, але він визнавав і закономірність існування республіканських форм. Це проявилось в його підході до швейцарських

та іонічних справ. Адміністративна компетенція статс-секретаря І. Каподістрії охоплювала не тільки зовнішні зносини, але й деякі важливі питання внутрішнього управління. У його підпорядкуванні, наприклад, перебувало управління Бессарабією, що мала після приєднання до Росії в 1812 р. особливий статус. Також він був радником із польських справ.

Під час європейського походу російської армії 1813 р. І. Каподістрія керував дипломатичною канцелярією генерала М. Барклая-де-Толлі. Саме в цей час він бере участь у дипломатичних переговорах. Значним міжнародним успіхом молодого дипломата була участь у розробці республіканської конституції Швейцарії (серпень 1814 р.), основні положення якої чинні й до сьогодні.

Не тільки Швейцарія, але й Франція зобов'язана І. Каподістрії першою своєю конституцією після скинення Наполеона. Англіїці вимагали поновлення у Франції абсолютної влади династії Бурбонів, але І. Каподістрія й Міністр народної освіти Росії О. Розумовський наполягали на «конституційній хартії», щоб мати певний вплив на французів. Погляд росіян переважив. 20 листопада 1815 р. І. Каподістрія від імені Росії підписав Паризький мирний договір.

Формування міністерства закордонних справ, планування і здійснення зовнішньої політики країни, яка тоді відігравала провідну роль у міжнародній політиці, було досить важкою справою. Грецький дипломат узявся за неї самотужки. Служби зовнішньої політики в цей час не знаходилися постійно в столиці Росії, а слідували за імператором. Необхідно було багато й енергійно працювати, щоби все це організувати. В «Автобіографії» І. Каподістрія пише: «Від завтра я приступаю до своїх обов'язків, і до серпня 1822 року (тобто до часу його звільнення з посади статс-секретаря міністерства закордонних справ Росії – А.Г.) міністерство закордонних справ збереже таку ж організацію» [13].

Серед великої кількості міжнародних проблем, які йому доводилося вирішувати, найголовнішою була грецька проблема. Міністр іноземних справ Австрії К.Меттерніх мав рацію, стверджуючи, що «І. Каподістрія більше грек, ніж росіянин». У розв'язанні всіх міжнародних питань, з якими грецький дипломат стикався, він намагався показати безкорисливість і здатність російського уряду йти на компроміс із тією метою, щоб підготувати світову громадськість до ролі, яку, можливо, буде

відігравати російська політика в «східному питанні». Зрозуміло, що під цим терміном передусім малася на увазі грецька проблема.

Від конференції в Парижі 1815 р. до конференції в Гаазі 1818 р. Росія у своїй міжнародній політиці зіткнулася з масою серйозних проблем. Майже всі вони були вирішені за безпосередньої особистої участі І. Каподістрії, що виявив при цьому подиву гідну дипломатичну гнучкість [14].

По-перше, виконання умов Віденського й Паризького договорів вимагало тісної співпраці членів союзу чотирьох держав – Росії, Англії, Австрії й Пруссії, створеного для того, щоб зберегти загальний мир у Європі й придушувати спроби організації повстання. Ці договори йшли всупереч із намаганнями І. Каподістрії розв'язати російсько-турецьку війну з метою допомогти Греції звільнитися від османського ярма. Дана проблема вимагала особливо гнучких дій.

Важливим завданням І. Каподістрії було надання малим державам права вирішувати їхні національні проблеми разом із великими державами, без нав'язування волі останніх. Таким чином приверталася б увага світової громадськості до поневоленої Греції, і вона могла б відкрито заявити про свої проблеми.

І. Каподістрія вже на Віденському конгресі висунув проект активної участі малих народів у розв'язанні світових проблем. Цей проект, за його задумом, повинен був завершитися створенням більш демократичної Європи. Виходячи з цього, грецький історик С.Кугеас цілком аргументовано заявив, що І. Каподістрія був одним із провісників «ідеї європейської єдності» [15].

Протидія Англії й Австрії виявилася відразу ж після волелюбних ініціатив І. Каподістрії. Олександр I прагнув зберегти вплив Росії на греків. Однак імператор дотримувався принципу, що «захист» християнських підданих Порту не повинен підірвати статус-кво на Балканах [16]. Російські дипломати офіційно схвалювали незадоволення підданих Османської імперії. Майстерний дипломат І. Каподістрія письмово висловив свою думку з цього питання й довів її до відома російського уряду та посла Росії в Османській імперії [17].

У звіті І. Каподістрії про службу діяльність підкреслювалося: «Етичне виховання й освіта Греції - ось чим повинні займатися греки. Інше прагнення марне, будь-яка інша діяльність небезпечна» [18]. Однак імператор так і не наважився підтримати свого статс-секретаря іноземних справ.

Усе це призвело до того, що конгрес не прийняв ніякого рішення на користь малих держав.

По-друге, відносини між Росією та Іраном залишалися досить напруженими. Проблема полягала в тому, що Грузія ввійшла до складу Росії. Війна, що почалася внаслідок цього, тривала з 1804 р. до 1813 р. Перед І. Каподістрією постала проблема вирішення цього конфлікту й встановлення миру.

По-третє, однією з найбільш складних проблем, що вимагали вирішення, були розбіжності між Європою й береговими районами Південної Америки. У 1816 р. Бразилія – колонія Португалії – захопила іспанську колонію Банда Орієнтал (територія сучасного Уругваю), унаслідок чого Іспанії довелося просити допомоги у європейських держав.

Російський імператор надав підтримку Іспанії, оскільки хотів розширити сферу впливу Росії до Америки. Він наказав І. Каподістрії особисто зайнятися цим питанням і знайти прибічників. Однак Англія відмовилася консолідувати європейські сили й заявила, що іспанські колонії повинні стати незалежними. Проти європейських сил виступили також США.

По-четверте, Священний союз, утворений 14 вересня 1816 р., був утіленням таємних задумів грецького дипломата [19], але насправді захищав інтереси могутніх держав і обмежував права слабких. І. Каподістрія на питання царя, що він думає з цього приводу, рішуче заявив, що у практиці міжнародної дипломатії ще не було подібного документу.

І. Каподістрії випала важка роль відновлення рівноваги між вимогами сильних держав і правами слабких. Він ніколи не забував про те, що серед останніх знаходилася й Греція.

М.Карамзін називав І. Каподістрію «найрозумнішою людиною нинішнього двору». Він був почесним членом літературного гуртка «Арзамас», до якого входили Пушкін і Жуковський. 1818 р. його було обрано членом Петербурзької академії наук. Своє високе становище в уряді Росії він використовував для поширення просвітництва в Греції. У касу грецької просвітницької організації «Товариство прихильників муз» регулярно надходили грошові внески від російського царя. Тільки за 1815-1820 рр. їхня загальна сума становила 1600 голландських дукатів [20]. І. Каподістрія допомагав грекам, які прибували до Росії, рятуючись від репресій османських властей. Саме завдяки

проханням та діям дипломата вони нерідко одержували фінансову допомогу й підтримку від Олександра I.

Саме до І. Каподістрії звернулися за допомогою два депутати від мариупольської грецької громади Фотій Матвеев і Христофор Петров у березні 1816 р. з проханням передати Олександру I скаргу на порушення їхніх привілеїв і спробу місцевої влади відібрати частину наданої їм землі [21].

Суть полягала в тому, що в 1779 р. Жалуваною грамотою Катерини II мариупольським грекам була надана земля в Мариупольському повіті. Місцева влада – Таганрозьке градоначальство, яка повинна була стежити за розподілом території, в 1811 р. на підставі офіційних відомостей про дійсний стан повіту зробила свої власні висновки і подала їх міністру фінансів [22]. Згідно з планом Таганрозького градоначальника грекам належало 669 521 дес. землі, по 67 дес. на душу. При відведенні по 30 дес. на душу, згідно з Жалуваною грамотою, 370 000 дес. залишалися необробленими і не приносили користі ні власникам, ні державі. У 1808 р. грекам давався трирічний термін для освоєння незаселеної території. Однак, внаслідок того, що за цей термін на ці землі не прибули інші поселенці, місцева влада виступила з ініціативою повернути їх до скарбниці.

Міністр фінансів, ознайомившись зі справою, наказав відвести грекам по 30 дес. землі на душу, виділити для міського вигону 12000 дес., для рибальства - 6000 дес., а іншу землю передати іншим поселенцям [23].

За даними VII ревізії, у 1816 р. греків нараховувалося 11407 ревізійних душ. Наділивши кожного поселянина по 30 дес. землі і виділивши 6000 дес. для рибальських заводів, зайвими залишалися тільки 319716 дес. Уповноважені запевняли імператора, що ця земля давно була б заселена греками з Криму, якби російський уряд дозволив їм переселитися до Приазов'я [24].

Мариупольські греки попереджали владу, що при наділенні 30 дес. землі, скотарство понесе великі втрати, а при відмежуванні у них зайвої землі вони будуть вимушені перенести в інші місця 9 церков і багато інших будівель. Поселення ж серед них представників інших етносів призведе до небажаних конфліктів [25].

Уповноважені від греків просили владу залишити за грецькою громадою всю землю з умовою сплати за неї податку у розмірі 5 коп. за десятину, як було указано в грамоті 1779 р., яку вже підтвер-

дили у 1799 р. Павло I і у 1801 р. Олександр I. Це було б нагородою грекам за збитки, котрих вони зазнали під час переселення з Криму [26].

І. Каподістрія виконав прохання греків і передав скаргу Олександру I. У відповідь на це імператор наказав створити при департаменті державного майна спеціальний комітет для розгляду скарги мариупольських греків. До нього увійшли міністр фінансів, таганрозький градоначальник, граф Аракчев, граф І. Каподістрія і грецькі депутати [27].

Усвідомивши, що йому не вдасться вплинути на позитивне рішення, І. Каподістрія висловив в комітеті свою думку про те, що будь-яка постанова уряду, яка діє всупереч грамоті 1779 р., порушує право власності мариупольських греків на землю. Він підкреслював, що «несоразмерность пожалованных земель с первоначальным числом поселенцев и назначение по 30 дес. по грамоте 1779 г. не может служить определением количества земель, пожалованных мариупольским грекам, так как 30 дес. были назначены для земледельцев, а не для всех членов общества. Упомянутое назначение определяет единственно соотношение поселенцев между собой» [28].

Поселення представників інших етносів серед греків також було порушенням прав останніх на єдність існування громади. Оптимальним виходом із цього складного становища був би продаж цієї землі тому, хто більше заплатить з умовою, що новий власник зобов'язується заселити її в призначений термін греками, які би погодилися жити в громаді згідно з її законами і звичаями [29].

На думку І. Каподістрії, за такого вирішення земельного питання скарбниця отримувала б лише користь від своєчасної сплати податків і збільшення населення [30].

Завдяки діям І. Каподістрії, 15 травня 1817 р. Олександр I підписав указ, який вирішував на деякий час земельне питання греків. Згідно з ним мариупольським грекам відводилося по 30 дес. землі на душу, для міського вигону - 12000 дес., для рибальства - 6000 дес. Із зайвої землі грецькій громаді залишалися 150000 дес. з щорічним податком 5 коп. за десятину. Надлишкова земля відходила до скарбниці [31].

Піклувався І. Каподістрія і про розвиток освіти в грецьких громадах. За його підтримки в 1817 р. греки м. Мариуполя отримали дозвіл Міністра народної освіти князя О. М. Голіцина на відкриття грецького парафіяльного училища, викладання в якому здійснювалося новогрецькою мовою [32].

Що стосується зовнішньополітичних питань, то за свідченнями європейських дипломатів, І. Каподістрія був одним із найяскравіших учасників конференції в Гаазі 1818 р. Він намагався переконати представників великих держав у необхідності обговорити проблеми малих держав. У своєму виступі він підкреслював, що для припинення насильства в Європі необхідно обмежити претензії великих держав [33].

1820 й 1821 рр. - це час значних випробувань і для Греції і для І. Каподістрії. Джерела та література дозволяють стверджувати, що закиди сучасників на адресу І. Каподістрії щодо відмови очолити «Філікі Етерію» є необґрунтованими. 6 квітня 1821 р. він писав своєму іонічному кореспондентові графові Д.Рома, що він абсолютно не знає «ані людей, ані засобу, ані союзу, ані системи. ... Хоча й не один раз мені надавали деякі свідчення, - кажу деякі, бо ця система не такого характеру, щоб бути відкритою невтаємничену» [34]. Як і деякі інші впливові грецькі діячі, він уважав, що Греція «не дозріла» для незалежності та висловлювався проти збройного повстання.

Якби І. Каподістрія взяв на себе керівництво цією організацією, він повинен був би відмовитися від обов'язків статс-секретаря міністерства закордонних справ Росії. У цьому випадку розвиток подій для Греції був би ще більш трагічним [35]. Однак, потрібно відзначити, що він зробив усе можливе для збереження таємниці «Філікі Етерії». Залишаючись на посаді, І. Каподістрія мав надзвичайно більше можливостей допомогти грекам. Крім цього, він сподівався, що Олександр I усе ж таки надасть допомогу грекам. На своїй посаді дипломат першим би дізнався про ворожі рішення європейських держав відносно Греції й міг би докласти зусиль для зруйнування їхніх планів, як він це й зробив 1821 р. у Лайбаху.

Конгреси в Троппау (жовтень - грудень 1820 р.) та Лайбаху (січень 1821 р.), в яких узяв участь І. Каподістрія, стали корисними для Європи, Греції й для нього. На них п'ять великих європейських держав намагалися врегулювати критичну ситуацію, що склалася в Європі внаслідок революційних рухів у Неаполі й П'ємонті. Російський імператор заявив, що Європа потребує спокою, а поневолені народи можуть почекати. І. Каподістрія, знаючи про внутрішнє становище в Греції й таємну підготовку збройного повстання, уважав, що революція в Греції не на часі [36]. На жаль, І. Каподістрії не

вдалося запобігти революційним подіям під керівництвом О. Іпсіланті в Придунайських землях і на Пелопоннесі.

«Життя моє отруєне цими ускладненнями й розходженням у думках, неспокій у Молдавії, жорстокість у Константинополі, революція в Греції - усе це сповнило мою голову тягарем відповідальності», - писав І. Каподістрія у своїх спогадах [37]. Йому вдалося представити рух О. Іпсіланті як одиночну подію та пом'якшити реакцію Європи. Основною метою революції в Греції І. Каподістрія назвав прагнення греків звільнитися від турецьких поневолювачів і економічного визиску. Він намагався довести, що спокою Європи загрожують саме турки, а не греки. Однак Олександр I підтримав погляд К.Меттерніха про небезпеку, що загрожує Європі з боку Греції.

17 липня 1821 р. І. Каподістрія писав митрополиту Ігнатію в Югославію: «Кожен грек, який узявся до зброї в Греції, має там будинок, могилу, нащадків, щоб захищати їх. Потрібно або перемогти, або померти. Я залишаюся тут, в міністерстві закордонних справ Росії, і на своєму місці живу однією надією, що буду корисний моїй Батьківщині. У той день, коли я зрозумію, що мій міністерський обов'язок несумісний із обов'язком, яким живе моя Батьківщина, повірте мені, панове, що жодної миті я не слідуватиму шляхом, яким не повинна слідувати кожна чесна людина» [38].

У цей час уже було зрозумілим, що російський імператор орієнтується на австрійську політику К. Меттерніха. У травні 1822 р. криза досягла свого апогею. Остання зустріч між ним і І. Каподістрією сталася в Літньому палаці й тривала більше двох годин. Грецький дипломат заявив імператорові, що орієнтація Росії на політику Австрії ставить перед ним трагічну дилему: або зрадити своїй Батьківщині, до якої він ніколи не переставав належати, або порушити обов'язок служби. У зв'язку з тим, що Росія зробила все можливе для придушення революції в Греції, йому, як патріоту, абсолютно неможливо залишатися на службі в міністерстві закордонних справ. Усвідомлюючи безвихідь, І. Каподістрія 19 серпня 1822 р. виїхав із Петербурга до Швейцарії в безстрокову відпустку, звідкіля природжений політик і стратег вправно керував боротьбою за незалежність не тільки греків, але і європейських філелінів. Офіційну відставку він отримав лише у 1827 р.

ΠΟCΙΛΑΝΝΗ:

1. Dontas D. Greek Historians on John Capodistrias: A Selective Bibliography // *Balkan Studies*. – Thessaloniki. – V.31. - № 1. – S. 87–106.
2. Γκριντλεу Хаου Σ. Ιστορική εκιαγραφια της ελληνικής επανάστασης. – Αθήνα, 1997; Βακαλοπουλος Α. Νεα ελληνική ιστορία. (1204–1985). – Θεσσαλονίκη, 1996.
3. Κουκκου Ε. Ιωάννης Καποδίστριας ο άνθρωπος – ο διπλωμάτης. – Αθήνα, 1991.
4. Κούκκου Ε. Ιωάννης Καποδίστριας ο έλληνας υπουργός των εξωτερικών της Ρωσίας // *Χίλια χρόνια ελληνισμού – Ρωσίας*. – Αθήνα, 1998. – Σ. 201.
5. Πετρίδη Π. Η Διπλωματική δράσις του Ιωάννου Καποδίστρια υπέρ των Ελλήνων, 1814–1831. – Θεσσαλονίκη, 1974.
6. Арш Г.Л. Иоанн Каподистрия в России // *Вопросы истории*. – 1976. - № 5. – С. 49–65; Арш Г.Л. Этеристическое движение в России. – М., 1959; Арш Г.Л. И. Каподистрия и греческое национальное движение. – М, 1974.
7. Γεδьο Α.Β. Ιοανн Каποдістрія // *Ποδβижники і меценати. Грецькі підприємці та громадські діячі в Україні XVII – XIX ст. Ιστορικο-βιογραφічні нариси*. – Κ., 2001. – С. 238-25; Γεδьο Α.Β. Дипломатична діяльність Ι. Каποдістрії та його роль у формуванні державної адміністрації Греції *Український історичний журнал*. – 2006. – № 2. – С. 164-173; Πεleshko Α.Β. Становлення незалежної грецької держави (кінець XVIII – перша половина XIX ст.). – Κ., 2009; Терентьева Н.О. Таємне грецьке товариство «Філікі Етерія»: організаційний та поліτικο-ідеολογичний центр підготовки грецької революції 1821–1829 pp. – Κ., 2005.
8. Внешняя политика России начала XIX века. – Серия 1 (1800–1815). – Т. 7–8.; Серия 2. (1815–1830). – Т. 9. – Москва, 1970–1974.
9. Αρχείον Καποδίστρια, Α'. – Κέρκυρα, 1974. – Σ.72.
10. Ibid. – S. 73.
11. Теплов В.А. Граф Иоанн Каподистрия, президент Греции. – СПб., 1893. – С.17–23.
12. Κούκκου Ε. Ιωάννη Καποδίστριας ο έλληνας υπουργός των εξωτερικών της Ρωσίας // *Χίλια χρόνια ελληνισμού – Ρωσίας*. – Αθήνα, 1998. – Σ.201.
13. Αρχείον Καποδίστρια, Α'. – Κέρκυρα, 1974. – Σ. 30.
14. Δαφνής, Γ. Ιωάννης Καποδίστριας. Η γένεση του ελληνικού κράτους, – Αθήνα, 1976. – Σ. 305.
15. Κουγέας Σ. Ο Καποδίστριας εις εκ των προδρόμων της Κοινωνίας των εθνών // *Νέα Πολιτική Επιθεώρησις, Ι* (1928). – Σ.81–83.
16. Арш Г.Л. Этеристическое движение в России. – М., 1959. – С.227.
17. Записка графа Иоанна Каподистрия о его служебной деятельности // *Сборник Русского исторического общества*. – СПб., 1865. – Т.3. – С.241–242.
18. Российская национальная библиотека. Отдел рукописей. – Ф. 250. – Д. 167. – Л. 10.
19. Πετρίδη Π. Η Διπλωματική δράσις του Ιωάννου Καποδίστρια υπέρ των Ελλήνων, 1814–1831. – Θεσσαλονίκη, 1974. –Σ. 60.
20. Терентьева Н. Греки в Украине: экономическая и культурно–просветительская деятельность (XVII–XX вв.)– Киев, 1999. – С. 256.
21. Архив внешней политики Российской империи. – Ф.161, И–1. – Оп. 30. – Д. 1. – Л. 6-7 об.
22. Полное собрание законов Российской империи. I собрание. – 1831. – 34, № 17010. – С. 292-293.
23. Архив внешней политики Российской империи. . – Ф.161, И–1. – Оп. 30. – Д. 1. – Л. 11.
24. Там же. - Л. 42 об.-43.
25. Там же. - Л. 43.
26. Там же. - Л. 43-43 об.
27. Там же. - Л. 9, 23.
28. Там же. - Л. 28.
29. Там же. - Л. 48.
30. Там же.
31. Полное собрание законов Российской империи. I собрание. – 1831. – Т. 34, № 17010. – С. 294-295.
32. Арш Г.Л. Этеристическое движение в России... – С. 208.
33. Κούκκου Ε. Ιωάννης Καποδίστριας ο άνθρωπος – ο διπλωμάτης. – Αθήνα, 1991. – Σ. 79.
34. Καμπουρογλου Δ. Ιστορικον Αρχειον Διονισιου Ρωμα. – Τομ 1. – Αθηνα, 1901. – Σ. 35.
35. Арш Г.Л. Этеристическое движение в России. – С. 144.
36. Κούκκου Ε. Ιωάννης Καποδίστριας ο άνθρωπος – ο διπλωμάτης. – Αθήνα, 1991. – Σ. 110–119; Πετρίδη Π. Διπλωματική δράσις του Ιωάννου Καποδίστρια υπέρ των Ελλήνων. 1814–1831. – Θεσσαλονίκη, 1974. – Σ. 247.
37. Κούκκου Ε. Ιωάννης Καποδίστριας ο έλληνας υπουργός των εξωτερικών της Ρωσίας // *Χίλια χρόνια ελληνισμού – Ρωσίας*. – Αθήνα, 1998. – Σ. 209.
38. Российский государственный архив древних актов. – Ф. 3. – Оп. 1. – Д. 83. – Л. 23.

Gedo A.V. Diplomatic activity of I. Capodistriya (1776-1831)/ Diplomatic Academy of Ukraine under the MFA of Ukraine

On the basis of archival sources and scientific literature is reproduced the biography and diplomatic activity of the famous politician, the first president of Greece- I. Capodistria. The attention is paid to the formation of his political views. The activity on the post of the statesman of the Republic of the Seven United Islands, as the State Secretary of the Foreign Ministry of Russia is analyzed in this article.

Key words: I. Capodistria, diplomatic activity, foreign policy, Greece.

Гедё А.В. Дипломатическая деятельность И. Каподистрии (1776-1831) / Дипломатическая академия Украины при МИД Украины

В исследовании на основе архивных источников и научной литературы воспроизведена биография, и дипломатическая деятельность известного политического деятеля, первого президента Греции И. Каподистрии. Уделено внимание формированию его политических взглядов. Проанализирована деятельность И. Каподистрии на должности государственного деятеля Республики Семи Объединенных островов, статс-секретаря министерства иностранных дел России.

Ключевые слова: И. Каподистрия, дипломатическая деятельность, внешняя политика, Греция.

Стаття надійшла до редакції: 28.11.2016

Рекомендовано до друку: 22.12.2016